

ZARZĄDZENIE Nr *OPS. 021/1/34/M*.....

Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej

w Jastrzębiu-Zdroju

z dnia 30.12.2011 r.

w sprawie procedur zarządzania ryzykiem w Ośrodku Pomocy Społecznej

w Jastrzębiu-Zdroju

Na podstawie art. 68 ust.2 pkt 7 i art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009r. Nr 157 poz. 1240 z późn. zm.)

§ 1

1. Celem procedur zarządzania ryzykiem jest wdrożenia procesu identyfikacji i analizy zdarzeń (ryzyk), które mogą występować w trakcie wykonywania zadań w Ośrodku Pomocy Społecznej w Jastrzębiu-Zdroju oraz wpływać na osiągnięcie założonych w jednostce celów. Celem procedur zarządzania ryzykiem jest także przygotowanie oraz wdrożenie działań zapobiegawczych.
2. Procedurą zarządzania ryzykiem objęte są wszystkie dziedziny działania Ośrodka Pomocy Społecznej w Jastrzębiu - Zdroju i wszyscy pracownicy zatrudnieni w Ośrodku Pomocy Społecznej realizujący wyznaczone im zadania.

§ 2

1. Ilekroć w Zarządzeniu jest mowa o:
  - 1 Dyrektorze Ośrodka – oznacza to Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Jastrzębiu - Zdroju;
  - 2) Ośrodka - oznacza to Ośrodek Pomocy Społecznej w Jastrzębiu - Zdroju
  - 3) ryzyku – należy przez to rozumieć prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia mającego negatywny wpływ na wykonywanie zadań bądź osiągnięcie celów;
  - 4) czynnika ryzyka – należy przez to rozumieć zdarzenie, którego wystąpienie może mieć negatywny wpływ na wykonywanie zadań bądź osiągnięcie celów;
  - 5) wpływie ryzyka – należy przez to rozumieć skutki dla realizowania zadań i osiągnięcia celów spowodowane przez zdarzenie objęte ryzykiem;

- 6) prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka – należy przez to rozumieć częstotliwość występowania zdarzenia objętego ryzykiem;
- 7) istotności ryzyka – należy przez to rozumieć kombinację wpływu ryzyka i prawdopodobieństwa jego wystąpienia;
- 8) akceptowanym poziomie ryzyka – należy przez to rozumieć ustalony w Zarządzeniu poziom istotności ryzyka, przy którym nie jest wymagane podejmowanie działań przeciwdziałających ryzyku;
- 9) zarządzaniu ryzykiem – należy przez to rozumieć proces identyfikacji, oceny i przeciwdziałania ryzyku; proces ten obejmuje także monitorowanie ryzyka i środków podejmowanych w celu jego ograniczenia;
- 10) przeciwdziałanie ryzyku – działania pozwalające na ograniczenie ryzyka do akceptowanego poziomu, np. dzięki wzmocnieniu mechanizmów kontroli wewnętrznej (poprzez procedury, wytyczne, zasady, nadzór itp.)
- 11) mechanizmach kontroli zarządczej – należy przez to rozumieć wszystkie działania i procedury podejmowane lub ustanawiane w celu zwiększenia prawdopodobieństwa realizacji zadań i osiągnięcia celów, w tym zwłaszcza:
  - a) dokumentację systemu kontroli zarządczej (procedury, instrukcje, wytyczne),
  - b) dokumentowanie poszczególnych zdarzeń,
  - c) zatwierdzanie operacji,
  - d) podział obowiązków,
  - e) nadzór,
  - f) rejestrowanie istotnych odstępstw od zasad zapisanych w procedurach, instrukcjach czy wytycznych,
  - g) szkolenia i instruktaż.

§ 3

1. Celem zarządzania ryzykiem w Ośrodku jest:

- 1) usprawnienie procesu zarządzania,
- 2) zwiększenie prawdopodobieństwa realizacji zadań i osiągnięcia celów,
- 3) zapewnienie odpowiednich mechanizmów kontroli zarządczej,
- 4) zapewnienie Dyrektorowi Ośrodka wczesnej informacji o zagrożeniach dla realizacji wyznaczonych celów i zadań,
- 5) ograniczenie do akceptowanego poziomu ewentualnych negatywnych skutków zdarzeń.

2. Proces zarządzania ryzykiem obejmuje:
  - 1) identyfikację i ocenę ryzyka oraz odniesienie go do akceptowanego poziomu ryzyka
  - 2) ustalenie metody przeciwdziałania ryzyku,
  - 3) przeciwdziałanie ryzyku,
  - 4) monitorowanie procesu zarządzania ryzykiem i dokonywanie zmian.
3. Zarządzanie ryzykiem w Ośrodku realizowane jest przez Dyrektora Ośrodka oraz Zespół ds. zarządzania ryzykiem powołany odrębnym Zarządzeniem Dyrektora Ośrodka.

§ 4

1. Identyfikacja ryzyka polega na ustaleniu ryzyka zagrażającego poszczególnym celom i zadaniom Ośrodka.
2. Podczas identyfikacji ryzyka należy przeanalizować:
  - 1) cele i zadania realizowane przez poszczególnych pracowników,
  - 2) realizację budżetu/ planu finansowego Ośrodka,
  - 3) zagrożenia związane z osiąganiem celów i realizowaniem zadań Ośrodka oraz z realizacją budżetu Ośrodka wraz z ich wewnętrznymi i zewnętrznymi przyczynami oraz możliwymi scenariuszami rozwoju zdarzeń.
3. Podczas identyfikacji ryzyka stosowana jest kategoryzacja ryzyka.
4. Ustala się następujące kategorie (obszary) ryzyka:
  - 1) ryzyko finansowe,
  - 2) ryzyko dotyczące zasobów ludzkich,
  - 3) ryzyko działalności,
  - 4) ryzyko zewnętrzne,
5. Przykładowe kategorie służące identyfikacji i kategoryzacji ryzyka w Ośrodku określa załącznik nr 1 do niniejszego Zarządzenia.

§ 5

1. Ocena ryzyka polega na określeniu wpływu i prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka, a następnie ustaleniu jego istotności, wg zasad określonych w § 6
2. Określenie wpływu ryzyka polega na określeniu przewidywanych skutków, jakie ryzyko będzie miało dla realizacji określonego zadania i osiągnięcia zamierzonego celu. Do określenia wpływu używany jest opis jakościowy przy zastosowaniu skali ocen: wysoki, średni, niski.

3. Określenie prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka polega na określeniu możliwości wystąpienia zdarzenia będącego czynnikiem ryzyka. Do określenia prawdopodobieństwa stosowany jest opis jakościowy przy zastosowaniu skali ocen: wysokie, średnie, niskie.
4. Podczas określania wpływu i prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka stosowane są zasady zawarte w załączniku nr 2 do Zarządzenia.

§ 6

W oparciu o dokonaną ocenę wpływu i prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka ustalany jest poziom istotności ryzyka wskazany w załączniku nr 2 do niniejszego Zarządzenia.

Ustala się następujące poziomy istotności ryzyka:

- 1) ryzyko poważne – ryzyko o wysokim wpływie oraz wysokim lub średnim prawdopodobieństwie, a także ryzyko o średnim wpływie i wysokim prawdopodobieństwie;
- 2) ryzyko umiarkowane – ryzyko o wysokim wpływie i niskim prawdopodobieństwie, ryzyko o średnim wpływie oraz średnim lub niskim prawdopodobieństwie, a także ryzyko o niskim wpływie i wysokim prawdopodobieństwie;
- 3) ryzyko nieznaczne – ryzyko o niskim wpływie oraz średnim lub niskim prawdopodobieństwie.

§ 7

1. Ryzykiem akceptowanym jest ryzyko nieznaczne. Ryzyka umiarkowane i poważne przekraczają akceptowany poziom ryzyka.
2. Ryzyko przekraczające akceptowany poziom ryzyka wymaga ustalenia i podjęcia działań ograniczających je do poziomu nieznacznego poprzez zmniejszenie jego wpływu lub prawdopodobieństwa wystąpienia (przeciwdziałanie ryzyku).
3. W przypadku ryzyka akceptowanego wskazane jest podjęcie działań ograniczających, jeżeli koszty tych działań nie przekroczą uzyskanych z tego tytułu efektów.

§ 8

1. Metodami przeciwdziałania ryzyku są:
  - 1) kontrolowanie ryzyka – stosowanie mechanizmów kontroli zarządczej,
  - 2) przeniesienie ryzyka – przekazanie ryzyka podmiotowi zewnętrznemu, np. w drodze ubezpieczenia,

- 3) tolerowanie ryzyka – w przypadku, gdy istnieją określone trudności w przeciwdziałaniu ryzykom, a także gdy koszty podjętych działań mogą przekroczyć przewidywane korzyści,
  - 4) przesunięcie w czasie (wycofanie się) – zawieszenie (zaprzestanie) działań rodzących zbyt duże ryzyko.
2. W celu określenia metody przeciwdziałania ryzyku należy przeanalizować:
- 1) przyczyny (źródła) ryzyka i możliwe scenariusze rozwoju wydarzeń,
  - 2) skuteczność istniejących mechanizmów kontroli w celu stwierdzenia, czy ułatwiają lub utrudniają realizację ustalonych celów i zadań.

§ 9

1. Identyfikacji i oceny ryzyka oraz ustalenia metody przeciwdziałania ryzyku dokonuje się raz w roku w terminie do końca lutego każdego roku.
2. Identyfikacji i oceny ryzyka oraz ustalenia metody przeciwdziałania ryzyku dokonuje Zespół ds. zarządzania ryzykiem w Ośrodku.
3. Na podstawie dokonanej identyfikacji i oceny ryzyka oraz określenia metody przeciwdziałania ryzyku w/w Zespół oraz pracownicy na samodzielnych stanowiskach wypełniają „Arkusze identyfikacji, oceny i przeciwdziałania ryzyku”, zwany dalej Arkuszami wg wzoru zamieszczonego w załączniku nr 3 do niniejszego Zarządzenia.
4. Odnotowania w Arkuszach wymagają wszystkie zidentyfikowane ryzyka, natomiast dla ryzyka przekraczającego akceptowany poziom ryzyka należy podać planowane metody ograniczania go do akceptowanego poziomu.
5. Arkusze przedkładane są Dyrektorowi Ośrodka w terminie wskazanym w ust. 1.
6. Dyrektor Ośrodka w terminie do końca marca każdego roku sporządza „Zbiórny rejestr ryzyka Ośrodka” przekraczających akceptowany poziom ryzyka oraz planowane metody ograniczania ich do akceptowanego poziomu według wzoru zamieszczonego w załączniku nr 4 do niniejszego Zarządzenia.

§ 10

1. Zespół ds. zarządzania ryzykiem w Ośrodku oraz pracownicy na samodzielnych stanowiskach są odpowiedzialni za wdrożenie środków przeciwdziałania ryzyku ustalonych w Arkuszach, w tym określają mechanizmy kontroli i przedstawiają je Dyrektorowi Ośrodka w celu ich akceptacji i wprowadzenia do stosowania.

2. Pracownicy Ośrodka są odpowiedzialni za zgłaszanie przełożonym informacji o pojawiających się ryzykach lub innych istotnych problemach.

§ 11

1. Zidentyfikowane ryzyko oraz ustalone metody jego ograniczania do akceptowanego poziomu są na bieżąco monitorowane przez Dyrektora Ośrodka i Zespół ds. zarządzania ryzykiem, którzy oceniają poziom zidentyfikowanego ryzyka oraz skuteczność stosowanych metod jego ograniczania.
2. Wyniki oceny, o której mowa w ust. 1, wykorzystywane są do poprawy efektywności zarządzania ryzykiem oraz usprawnienia systemu kontroli zarządczej.

§ 12

Zespół ds. zarządzania ryzykiem w Ośrodku jest zobowiązany do wypełnienia po raz pierwszy Arkusza i przekazania go Dyrektorowi Ośrodka w terminie do dnia 31 marca 2012r.

§ 13

„Zbioreczny rejestr ryzyk Ośrodka” stanowi podstawowy dokument niezbędny do uzyskania zapewnienia o stanie kontroli zarządczej w Ośrodku.

§ 14

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2012r.

DYREKTOR
Ośrodka Pomocy Społecznej
mgr Teresa Szychowska